

Univerzitet u Tuzli

Ekonomski fakultet

PODUZETNIŠTVO

Školska 2019/2020 godina

Dr.sc.Bahrija Umihanić, red.prof.

- e-mail: bahrija.umihanic@untz.ba
- Kabinet: Ekonomski fakultet – kabinet broj 309
- **KONSULTACIJE**
- Ponedjeljak : 10:00 -11:00;
- Srijeda: 10:00 -11:00;
- U drugim terminima po zahtjevu studenta
- (korespodencija za najavu putem mejla bahrija.umihanic@untz.ba)

Sadržaj nastavnog programa

<ul style="list-style-type: none">• Uvodno predavanje• Poduzetništvo u 21.stoljeću <p>Odluka da se postane poduzetnik</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Uvod u poduzetništvo <p>Odluka da se postane poduzetnik</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Prepoznavanje prilika i generiranje ideja <p>Razvijanje uspješne poslovne ideje</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Analiza izvodljivosti <p>Razvijanje uspješne poslovne ideje</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Analiza privredne grane i konkurencije <p>Razvijanje uspješne poslovne ideje</p> <p>4</p>
<ul style="list-style-type: none">• Razvoj efikasnog poslovnog modela <p>Razvijanje uspješne poslovne ideje</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Pisanje poslovnog plana <p>Razvijanje uspješne poslovne ideje</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Pripremanje pravilne etičke i pravne osnove <p>Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Procjena financijske snage i održivosti novog poduhvata <p>Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Stvaranje tima novog poduhvata <p>Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi</p> <p>4</p>
<ul style="list-style-type: none">• Financiranje novog poduhvata <p>Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Temeljni oblici započinjanja biznisa <p>Poduzetništvo u BiH</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Tradicionalno, korporativno i socijalno poduzetništvo <p>Poduzetništvo u BiH</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Infrastruktura za razvoj poduzetništva <p>Poduzetništvo u BiH</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Omladinsko poduzetništvo,• Žensko poduzetništvo; <p>Poduzetništvo u BiH</p> <p>4</p>

Poduzetništvo u 21. stoljeću

Ciljevi poglavlja

1 od 2

1. Predstaviti stavove relevantnih ekonomista o poduzetništvu i poduzetniku u ranim zapisima
2. Predstaviti stavove relevantnih ekonomisata o poduzetništvu i poduzetnicima u savremenom dobu
3. Objasniti temeljne razlike u razumjevanju poduzetništva u američkoj i europskoj nauci i praksi
4. Ukazati na temeljne karakteristike ambijenta za razvoj poduzetništva u 21. stoljeću
5. Prezentirati nalaze GEM projekta o poduzetničkoj aktivnosti i poduzetničkom okruženju u BiH

Poduzetništvo i poduzetnik u ranim teorijskim zapisima

Richard Cantillon

Irski ekonomist koji je djelovao u Francuskoj, uveo pojam «ENTREPRENEUR» u engleski jezik kako bi se poduzetnik razlikovao od MANAGERA – upravitelja

- **Richard Cantillon (1680 - 1734)**
- U svom čuvenom djelu „Opća rasprava o prirodi trgovine” ne definira poduzetništvo direktno niti cjelovito, ali prikazuje što rade pojedini poduzetnici:
 - prijevoznici dovoze namirnice iz sela u grad;
 - trgovci ih kupuju i prodaju građanima;
 - manufakturist kupuje vunu i proizvodi sukno itd., a svi nastoje postići višu, ali neizvjesnu, cijenu pa se tako može dogoditi da im biznis bude unosan ali da ipak bakrotiraju.

Poduzetnik je osoba koja kupuje po poznatoj cijeni a prodaje po nepoznatim cijenama, tj. cijenama koje će se tek formirati. Poduzetnik je špekulant.

Poduzetništvo i poduzetnik u ranim teorijskim zapisima

Britanski ekonomist i filozof
Utemeljitelj i, uz D. Ricarda,
glavni predstavnik engleske
klasične škole političke
ekonomije, istaknuti pisac iz
područja moralne filozofije

Važnija objavljena djela:

- *Teorija moralnih osjećaja*
(1759 godine)
- *Istraživanje prirode i
uzroka bogatstva naroda*
(1776. godine)

- **Adam Smith, (1723 –1790)**
- U svom čuvenom djelu „Istraživanje prirode i uzroka bogatstva naroda” govori o poduzetničkoj aktivnosti koja se ostvaruje:
 1. marljivošću i štedljivošću
 2. poslovnim špekulacijama
 3. poslovnim inovacijama
- U poduzetništvu **vidi najboljeg** pokretača ekonomskog razvoja i blagostanja društva

Poduzetnik je špekulant, ali je istovremeno marljiv, štedljiv i usmjeren na poslovne inovacije.

Poduzetništvo i poduzetnik u ranim teorijskim zapisima

Francuski ekonomist,
poduzetnik i političar

Važnija objavljena djela:

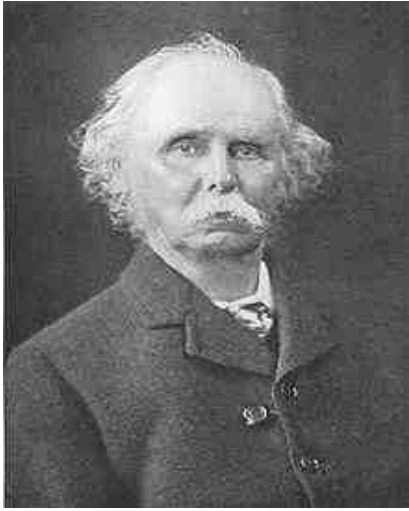
- *Rasprava iz političke ekonomije* (1803. godine)
- *Potpuni tečaj praktične političke ekonomije* (1828.-1830. godine)

- **Jean-Baptiste Say (1767 - 1832)**

- U svom čuvenom djelu „Rasprava iz političke ekonomije” navodi da poduzetništvo nikako nije ograničeno samo na ekonomsku sferu, već na ukupnu ljudsku djelatnost, i to manje na egzistencijalnu, a više na društvenu.
- **Sayov zakon tržišta**, njegova čuvena teorija tržišta

Poduzetnik može i treba djelovati i izvan poslovne oblasti, drugim riječima proširuje poduzetničko djelovanje na društvenu oblast – utemeljuje razumjevanje socijalnog poduzetništva.

Poduzetništvo i poduzetnik u ranim teorijskim zapisima

Britanski ekonomist
utemeljitelj i najistaknutiji
predstavnik kembridžske
škole

Važnija objavljena djela:

- *Čista teorija vanjske trgovine* (1879.)
- *Čista teorija unutrašnjih vrijednosti* (1879.)
- *Elementi ekonomike industrije* (1879.)
- *Načela ekonomike* (1890.)

- **Alfred Marshall (1842 –1924)**

- U svom čuvenom djelu „**Načela ekonomike**” govori o poduzetništvu kao slobodnoj djelatnosti po izboru poduzetnika, ali upozorava da u okviru odabrane aktivnosti i njezine realizacije mora biti više razumijevanja i više samopouzdanja.

Poduzetnik je nositelj rizika, osoba koja mora vršiti predviđanje i prosudbu, on mora posjedovati osobinu vođe, znati upravljati ljudskim potencijalima, vršiti kontrolu itd..

Poduzetništvo i poduzetnik u ranim teorijskim zapisima

Američki ekonomist
jedan od utemeljitelja
Čikaške ekonomske škole

Važnija objavljena djela:

- *Rizik, neizvjesnost i profit* (1921.)
- *Sloboda i reforma* (1947.)
- *O povijesti i metodi ekonomike* (1956.)
- *Razum i demokratsko djelovanje* (1960.)

- **Frank Hyneman Knight (1885-1972)**
- U svom glavnom teorijskom djelu „**Rizik, neizvjesnost i profit** ” razvija koncepciju neizvjesnosti i rizika kao dinamičkoga faktora u privrednim kretanjima.
- Razdvaja funkcije vlasnika i menadžera

Poduzetnik je osoba koja spremno preuzima rizik i ostvaruje profit:

(1) kao nagradu za rizik (slučajevi s predvidivom vjerojatnošću i mogućnošću osiguranja) i

(2) kao nagradu za neizvjesnost (slučajevi s nepredvidivom vjerojatnošću i nemogućnošću osiguranja).

Poduzetništvo i poduzetnik u ranim teorijskim zapisima

Austrijski i američki ekonomist

Važnija objavljena djela:

- *Teorija privrednog razvoja* (1912.)
- *Epohe povijesti dogmi i metoda* (1914.)
- *Poslovni ciklusi* (1939.)
- *Kapitalizam, socijalizam i demokracija* (1942.)
- *Deset velikih ekonomista: od Marxa do Keynesa* (1951.)
- *Povijest ekonomske analize* (1954.)

- **Joseph Alois Schumpeter (1883 –1950)**
- U svom prvom djelu „**Teorija privrednog razvoja**” objašnjava nastojanja poduzetnika da inovacijama stvore pogodnu priliku za rast profita, a to vidi kao glavnu pokretačku snagu kapitalizma.
- U ekonomsku teoriju uvodi pojam „**kreativna destrukcija**”

Poduzetnik je inovator”. Poduzetnici stvaraju novu vrijednost, ruše postojeća tržišta, stvaraju novu potražnju i povećavaju bogatstvo.

Poduzetništvo i poduzetnik u savremenim teorijskim zapisima

Američki ekonomist,
profesor na Sveučilištu
Chicago

Važnija objavljena djela:

- *Proizvodnja i blagostanje putem poljoprivrede* (1959.)
- *Preobražaj tradicionalne poljoprivrede* (1964.)
- *Ekonomski rast i poljoprivreda* (1968)
- *Ulaganje u ljude: ekonomika kvalitete stanovništva* (1981.)

- **Theodore William Schultz (1902–1998.)**
- Dobitnik Nobelove nagrade 1979, za inovativni rad na području ekonomike poljoprivrede, ekonomije rasta i ekonomike ljudskoga kapitala
- Poduzetnička sposobnost nije ograničena samo na poslovne ljude već je jedno od opštih svojstava ljudskih bića.

Poduzetnici mogu biti studenti i domaćice...

Poduzetništvo i poduzetnik u savremenim teorijskim zapisima

Američki ekonomist
austrijskog porijekla

Važnija objavljena djela:

- *Kraj ekonomskog čovjeka* (1939.)
- *Djelotvoran direktor* (1966.)
- *Inovacija i poduzetništvo* (1984.)
- *Postkapitalističko društvo*
- *Menadžment u vremenu velike promjene* (1995.)
- *Izazovi menadžmenta za 21. stoljeće* (1999)
- *Upravljanje u budućem društvu* (2002.)

- **Peter Ferdinand Drucker (1909 –2005)**
- Poduzetništvo počiva na teoriji koja gleda na promjene kao nešto normalno i zdravo a najvažnija zadaća je “raditi nešto na drugačiji način, a ne raditi nešto bolje od onoga što već postoji”
- Osnovne determinante poduzetničkog ponašanja po Druckeru: (1) traganje za promjenama; (2) reagovanje na promjene; (3) korištenje promjena kao povoljnih prilika

Poduzetnici su upućeni na istraživanje izvora promjena i njihovih simptoma, procjenjivanja šansi za uspjeh i posjedovanja znanja za uspješnu primjenu inovacije u praksi.

Poduzetništvo i poduzetnik u savremenim teorijskim zapisima

Američki ekonomist
austrijskog porijekla

Važnija objavljena djela:

- *Svjatovni filozofi* (1953.)
- *Ekonomski problem* (1968.)
- *Priroda i logika kapitalizma* (1985)

- **Robert Louis Heilbroner (1919 –2005)**
- Glavna su mu područja zanimanja ekonomska teorija, komparativni ekonomski sustavi i povijest ekonomske misli
- Poduzetništvo navodi kao četvrti faktor proizvodnje (pored zemlje, rada i kapitala).
- Razdvaja funkcije vlasnika i menadžera

Poduzetnik je osoba koja spremno preuzima rizik i ostvaruje profit: (1) kao nagradu za rizik (slučajevi s predvidivom vjerojatnošću i mogućnošću osiguranja) i (2) kao nagradu za neizvjesnost (slučajevi s nepredvidivom vjerojatnošću i nemogućnošću osiguranja)

Poduzetništvo i poduzetnik u savremenim teorijskim zapisima

Američki ekonomist kanda-
dskog porijekla, profesor
političke ekonomije na
Harvardu.

Važnija objavljena djela:

- *Društvo obilja* (1958.)
- *Nova industrijska država* (1967.)
- *Ekonomika i društveni ciljevi* (1973)
- *Novac: odakle je došao, kamo je otišao* (1975.)
- *Dobro društvo* (1996.)

- **John Kenneth Galbraith (1908–2006)**
- U uvjetima čiste konkurencije poduzetništvo obavlja ove osnovne zadaće:
 1. utvrđivanje veličine poduzeća u skladu s ekonomijom obima (kao smanjenja troškova koje nastaje iz povećanja količine učinaka);
 2. kombinovanje proizvodnih faktora po principu marginalni prihod veći od marginalnog troška kako bi se time maksimirao profit i
 3. utvrđivanje optimalne količine učinaka pri kojoj su marginalni prihod i marginalni trošak izjednačeni

Poduzetništvo i poduzetnik u savremenim teorijskim zapisima

Američki ekonomist, profesor poduzetništva na Babson koledžu i Harvardskoj poslovnoj školi

Važnija objavljena djela:

- *Društvo obilja* (1958.)
- *Nova industrijska država* (1967.)
- *Ekonomika i društveni ciljevi* (1973)
- *Novac: odakle je došao, kamo je otišao* (1975.)
- *Dobro društvo* (1996.)

- **Jeffrey Timmons (1942–2008)**

- Poduzetništvo definiše kao sposobnost kreiranja i stvaranja vizije praktično ni iz čega - kao ljudski kreativan čin i primjenu energije za iniciranje i izgradnju preduzeća ili organizacije.

Poduzetništvo i poduzetnik u savremenim teorijskim zapisima

Jedan od vodećih autoriteta poduzetništva i profesor na Babson koledžu

Važnija objavljena djela:

- *Stvaranje vrijednosti u preduzećima (1993)*
- *The Portable MBA in Entrepreneurship (1997; 2003)*
- *Vodič za rizično ulaganje (1999)*
- *Poduzetništvo (2007)*

- **William D. Bygrave**

- Poduzetnički proces podrazumijeva sve funkcije i aktivnosti koje su vezane za spoznaju šansi i kreiranje organizacije koja će te šanse u praksi iskoristiti.
- Uspješnog poduzetnika je definisao kroz analizu ličnih karakteristika i taj koncept je nazvao „10 D“: *Dream* (San); *Decisiveness* (Odlučnost); *Doer* (Radnik); *Determination* (Riješenost); *Dedication* (Posvećenost); *Devotion* (Odanost) *Details* (Detalji); *Destiny* (Sudbina) ; *Dollars* (Novac); *Distribute* (Distribucija)

Poduzetnik može da bude revolucionaran samo u rijetkim situacijama

Poduzetništvo i poduzetnik u savremenim teorijskim zapisima

Profesor emeritus na
Harvardskoj poslovnoj školi

Važnija objavljena djela:

- *Uvod u poduzetnički poduhvat (1991)*
- *Uspješni investitori: Sedam osnova investiranja u ranoj fazi poduzetništva (2001)*
- *Kreirajte svoju sreću: 12 praktičnih koraka za pametnije poduzimanje rizika u poslovanju (2005)*

- **Howard H. Stevenson (1941 -)**
- Njegova definicija poduzetništva kao “*nastojanje da se iskoristi šansa, bez obzira na resurse koji se trenutno posjeduju*” smatra se jednom od najboljih definicija poduzetništva
- Njegov bivši student mu je posvetio knjigu pod nazivom „*Harvardov dar: Neuobičajena mudrost koja inspiriše vaš životni put*”

Poduzetništvo i poduzetnik u savremenim teorijskim zapisima

Američki ekonomist, profesor ekonomije na Univerzitetu New York i profesor emeritus na Priston Univerzitetu

Važnija objavljena djela:

- *Ekonomska dinamika (1951)*
- *Poslovno ponašanje, vrijednost i rast (1959)*
- *Ekonomika: načela i politika (1979)*

- **William Baumol (1922 -)**
- U nastojanjima da prezentira poduzetnika, Baumol naglašava da je vrlo važno uvidjeti razliku između menadžera i poduzetnika
- Baumol definiše tri oblika poduzetnika koji se mogu javiti: poduzetnik osnivač, poduzetnik inovator i poduzetnik imitator

Poduzetnik je pojedinac koji zavisno od pravila igre u radnom društvu, svoje poduzetničke sposobnosti usmjerava u produktivno, neproduktivno i destruktivno poduzetništvo.

Definicija poduzetništva (sažeta)

– Europska komisija-

- Poduzetništvo je **način razmišljanja**, odnosno proces stvaranja i razvijanja ekonomskih aktivnosti kombiniranjem rizika, kreativnosti i/ili inovativnosti uz pouzdanu upravljačku strukturu unutar nove ili postojeće organizacije.

Definicija poduzetništva (potpuna)

– Europska komisija-

- Poduzetništvo se odnosi na mogućnost pojedinca da ideju pretvori u djelo.
- Ono uključuje kreativnost, inovaciju i preuzimanje rizika, kao i mogućnost da pojedinac planira i provede projekte kako bi postigao određene ciljeve.
- Podržava svakoga, u svakodnevnom životu, kod kuće kao i među društvom;
 - čini zaposlene svjesnije o kontekstu njihovog posla i sposobnijim da iskoriste prilike, te
 - predstavlja podršku poduzetnicima/ama za stvaranje društvene ili komercijalne aktivnosti.

Poduzetništvo u 21.stoljeću

Karakteristike poslovnog ambijenta u 21.stoljeću (1/2)

1. *Neizvjesnost na ekonomskom planu* - od poduzetnika se danas traži izuzetna ekonomska dinamika, inovativnost i permanentno prilagođavanje;
2. *Faktor vrijeme vrlo je bitan* - poslovna neizvjesnost zahtijeva munjevito donošenje odluka, reagibilnost i fleksibilnost, ali i adaptabilnost na temelju informacijskih tehnoloških promjena;
3. *Tržišta su danas fragmentirana i segmentirana* - dobra se proizvode za poznatog kupca;
4. *Dizajn, kvaliteta i post-prodajno servisiranje* - prednosti su proizvođača novih proizvoda koji nastaju temeljem vrhunske tehnologije i kvalitete;
5. *Velika preduzeća se rekonstruiraju* - postaju fleksibilnijim sistemima uz stvaranje novih autonomnih preduzeća;

Poduzetništvo u 21.stoljeću

Karakteristike poslovnog ambijenta u 21.stoljeću (2/2)

6. Tradicionalne poduzetničke strukture nestaju nisu u stanju održati utakmicu s vremenom i kvalitetom koje nameće duh novoga vremena i suvremena tehnologija;
7. Ekonomija velikog obima u kontekstu masovne proizvodnje postupno se napušta - dolazi do jačanja specijaliziranih malih i srednjih preduzeća, povezanih u mrežu poslovnih odnosa.
8. Organizacija unutar pojedinog preduzeća postaje dijelom kooperativnih mreža - pri čemu pojedina preduzeća svoje poslovne partnere smatraju poslovnim saradnicima;
9. Doba je procesa internacionalizacije - to znači međupovezanost svih tržišnih subjekata usmjerenu prema svjetskom tržištu i stanju na njemu;
10. Od radnika u preduzeću sad se zahtijeva inventivan i stvaralački rad - to ima za direktnu posljedicu povećanje kvalitete, proizvodnosti i ekonomičnosti.

GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM)

<http://www.gemconsortium.org>

The screenshot shows the homepage of the Global Entrepreneurship Monitor (GEM) website. At the top, a dark blue navigation bar contains the following menu items: ECONOMY PROFILES, REPORTS, DATA, RESEARCH PAPERS, and ABOUT GEM. The main content area features a large background image of a modern building interior with a curved walkway. Overlaid on this image is a video player showing a world map with the GEM logo and the text 'Global Entrepreneurship Monitor'. To the left of the video player, a series of red callout boxes contains the text: 'DID YOU KNOW? MORE THAN A THIRD OF THE WORLD'S SOCIAL ENTREPRENEURIAL VENTURES RELY ON GOVERNMENT FUNDING'. Below the video player, there is a section titled 'WHAT IS GEM?' with a brief description: 'The Global Entrepreneurship Monitor is the world's foremost study of entrepreneurship.' To the right of this section is a 'LATEST NEWS' section. On the far right, a vertical sidebar lists partner organizations: BABSON, LICD, UNIRAZAK, KEF, and IDRC - CROCI. The bottom of the page shows a browser window with the address bar containing '0. Uvodno predava...p...' and a 'Prikaži sve' button.

GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM)

<http://www.gemconsortium.org>

The screenshot displays the GEM website interface. At the top, a dark teal navigation bar contains the following menu items: 'ECONOMY PROFILES' (highlighted in light green), 'REPORTS', 'DATA', 'RESEARCH PAPERS', and 'ABOUT GEM'. Below the navigation bar is a large background image of a modern building's glass and steel structure. On the left side, the GEM logo is visible, along with the text 'Global Entrepreneurship Monitor'. A dark teal button with a left-pointing arrow and the text 'BACK TO ECONOMY PROFILES' is positioned above a sidebar. The sidebar features the flag of Bosnia and Herzegovina, followed by the text: 'BOSNIA AND HERZEGOVINA', 'Efficiency-Driven Economy', 'Population: 3.9 million', 'GDP: \$15.8 billion', 'GDP Per Capita: \$4,038', and 'SME Contribution to GDP:'. Below this text are two buttons: 'CONTACT' (orange) and 'VIEW REPORTS' (white with a red border). The main content area is divided into two tabs: 'ECONOMY PROFILE' (active) and 'POLICY BRIEF'. The 'ECONOMY PROFILE' tab displays the title 'Entrepreneurial Behaviour and Attitudes' and the text 'Most recent data: 2014'. Below this is a section titled 'Self-Perceptions' which contains a table with three columns: 'Value %' and 'GEM 2016 Rank/65'. The table lists four metrics: Perceived Opportunities Rate (19.6, n/a), Perceived Capabilities Rate (47.3, n/a), Fear of Failure Rate (26.8, n/a), and Entrepreneurial Intentions Rate (20.4, n/a).

ECONOMY PROFILES | REPORTS | DATA | RESEARCH PAPERS | ABOUT GEM

GEM Global Entrepreneurship Monitor

BACK TO ECONOMY PROFILES

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Efficiency-Driven Economy
Population: 3.9 million
GDP: \$15.8 billion
GDP Per Capita: \$4,038
SME Contribution to GDP:

CONTACT

VIEW REPORTS

ECONOMY PROFILE | POLICY BRIEF

Entrepreneurial Behaviour and Attitudes

Most recent data: 2014

Self-Perceptions

	Value %	GEM 2016 Rank/65
Perceived Opportunities Rate	19.6	n/a
Perceived Capabilities Rate	47.3	n/a
Fear of Failure Rate	26.8	n/a
Entrepreneurial Intentions Rate	20.4	n/a

GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM)

GEM TIM BOSNE I HERCEGOVINE

GEM TIM

Ozbiljeno ponedjeljak, 22. Oktobra 2012 11:57

Prof. dr. Bahrija Umihanić

Voditelj GEM tima Bosne i Hercegovine

Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli

Kontakt e-mail: bahrija.umihanic@untz.ba

Prof. dr. Aziz Šunje

Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu

Kontakt e-mail: aziz.sunje@efsa.unsa.ba

Prof. dr. Jovo Ateljević

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci

Kontakt e-mail: jovo.ateljevic@ef.unibl.org

Mr. sc. Rasim Tulumović

OXFAM Italija

Kontakt e-mail:

rasim.tulumovic@oxfamitalia.org

Prof. dr. Zdenko Klepić

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru

Kontakt e-mail: zdenko.klepici@sve-mo.ba

Doc. dr. Nikola Papac

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru

Kontakt e-mail: nikola.papac@sve-mo.ba

Mr. sc. Majda Mujanović Babović

OXFAM Italija

Kontakt e-mail: majda.mujanovic@gmail.com

Doc. dr. Ranko Markuš

GDPA predstavništvo u BiH

Kontakt e-mail: ranko.markus@gmail.com

Mr. sc. Lidija Šunjić

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Mostaru

Kontakt e-mail: lidija.sunjic@sve-mo.ba

Prof. dr. Saša Petković

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci

Kontakt e-mail: sasa.petkovic@ef.unibl.org

Mr. sc. Mateo Zlatković

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci

Kontakt e-mail: matea.zlatkovic@ef.unibl.org

GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM)

<http://www.cerpod-tuzla.org/index.php/bs/gem/o-gem-projektu>

ED Entrepreneurship Development Centre
Centar za razvoj poduzetništva

GEM Globalni monitor poduzetništva sa Bosni i Hercegovine

NASLOVNICA O NAMA PROJEKTI PUBLIKACIJE GEM Traži

Vi ste ovdje: GEM > O GEM projektu

PARTNERI I SPONZORI

KONSALTING I USLUGE

SEMINARI I TRENINZI

ARHIVA VLJESTI

KONTAKT

O GEM PROJEKTU
Diojvjesa Želvišak, 18.JUL 2013 07:54

Globalni monitor poduzetništva je pokrenut u 1997. godini, a prvo GEM globalno istraživanje provedeno je od strane 16 nacionalnih timova u 1999. godini, sa Paul-om Reynolds-om kao glavnim istraživačem. Udruženje za globalno istraživanje poduzetništva (Global Entrepreneurship Research Association - GERA) je uspostavljeno 2004. godine da služi kao nadzorno tijelo za GEM. GERA je neprofitna organizacija, kojom upravljaju predstavnici nacionalnih timova, dvije osnivačke institucije i sponzorske institucije.

Misija GERA-e je da doprinosi globalnom privrednom razvoju kroz poduzetništvo. Da bi to ostvarila, GERA teži da poveća svjetsko znanje o poduzetništvu, provodeći i šireći istraživanje svjetske klase koje:

1. otkriva i mjeri faktore koji utječu na nivo poduzetničke aktivnosti u privredama;
2. identifikuje politike koje mogu povećati poduzetničku aktivnost
3. povećava utjecaj obrazovanja u podržci uspješnom poduzetništvu.

Od prve studije u 1999. godini, više od 80 nacionalnih timova je učestvovalo u GEM

KALENDAR

February 2015

S	M	T	W	T	F	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

INFORMATIVNI LIST

Prijavite se za besplatni e-GEM BiH godišnji izvještaj!

E-mail

GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM) GODIŠNJI BIH GEM IZVJEŠTAJI (2008-2012)

GEM IZVJEŠTAJI

Objavljeno poručje (ak, 22 Oktobar 2012 11:57)

BiH GEM izvještaj za 2012. godinu

"Poduzetničkim obrazovanjem do (samo)zapošljavanja mladih"

BiH GEM izvještaj za 2011. godinu

"Razviti i ojačati poduzetnički duh u Bosni i Hercegovini"

BiH GEM izvještaj za 2010. godinu

"Poduzetništvom do novih radnih mjesta"

BiH GEM izvještaj za 2009. godinu

"Recesija reducirala poduzetničku aktivnost u BiH"

BiH GEM izvještaj za 2008. godinu

"Unaprijediti poduzetničko okruženje u BiH"

GEM izvještaj o ženskom poduzetništvu u Bosni i Hercegovini.

GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM)

TEMELJNE INFORMACIJE O GEM ISTRAŽIVANJU

- Najveća pojedinačna studija poduzetničke aktivnosti u svijetu.
- U 2013. godini, ispitano je više od 197.000 osoba-ispitanika, te je učestvovalo oko 3.800 nacionalnih stručnjaka u oblasti poduzetništva u ovoj studiji.
- Obuhvaćeno je 70 zemalja, a time i sve regije svijeta.
- GEM istraživanje pokriva oko 75% svjetske populacije i 89% ukupnog svjetskog BDP-a.

Godina	1999.	2000.	2001.	2002.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Broj zemalja	10	21	29	37	42	43	43	54	59	54	69	70

GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM)

TEMELJNE INFORMACIJE O GEM ISTRAŽIVANJU

- Misija GERA-e je pridonijeti globalnom ekonomskom razvoju kroz poduzetništvo.
- Da bi to postigla, GERA nastoji povećati bazu svjetskog znanja o poduzetništvu provodeći i šireći rezultate istraživanja svjetske klase koje:
 1. otkriva i mjeri faktore koji utječu na nivo poduzetničke dinamike među zemljama,
 2. pomaže u identificiranju politika koje mogu dovesti do prikladnog nivoa poduzetničke aktivnosti, i
 3. povećava utjecaj obrazovanja u pružanju podrške uspješnom poduzetništvu.

GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM)

CILJEVI GEM ISTRAŽIVANJA

1

- Mjeriti razlike u poduzetničkim stavovima, aktivnosti i težnjama između zemalja

2

- Otkriti faktore koji određuju prirodu i nivo poduzetničke aktivnosti

3

- Identifikovati politike koje mogu unaprijediti poduzetništvo u okviru jedne zemlje

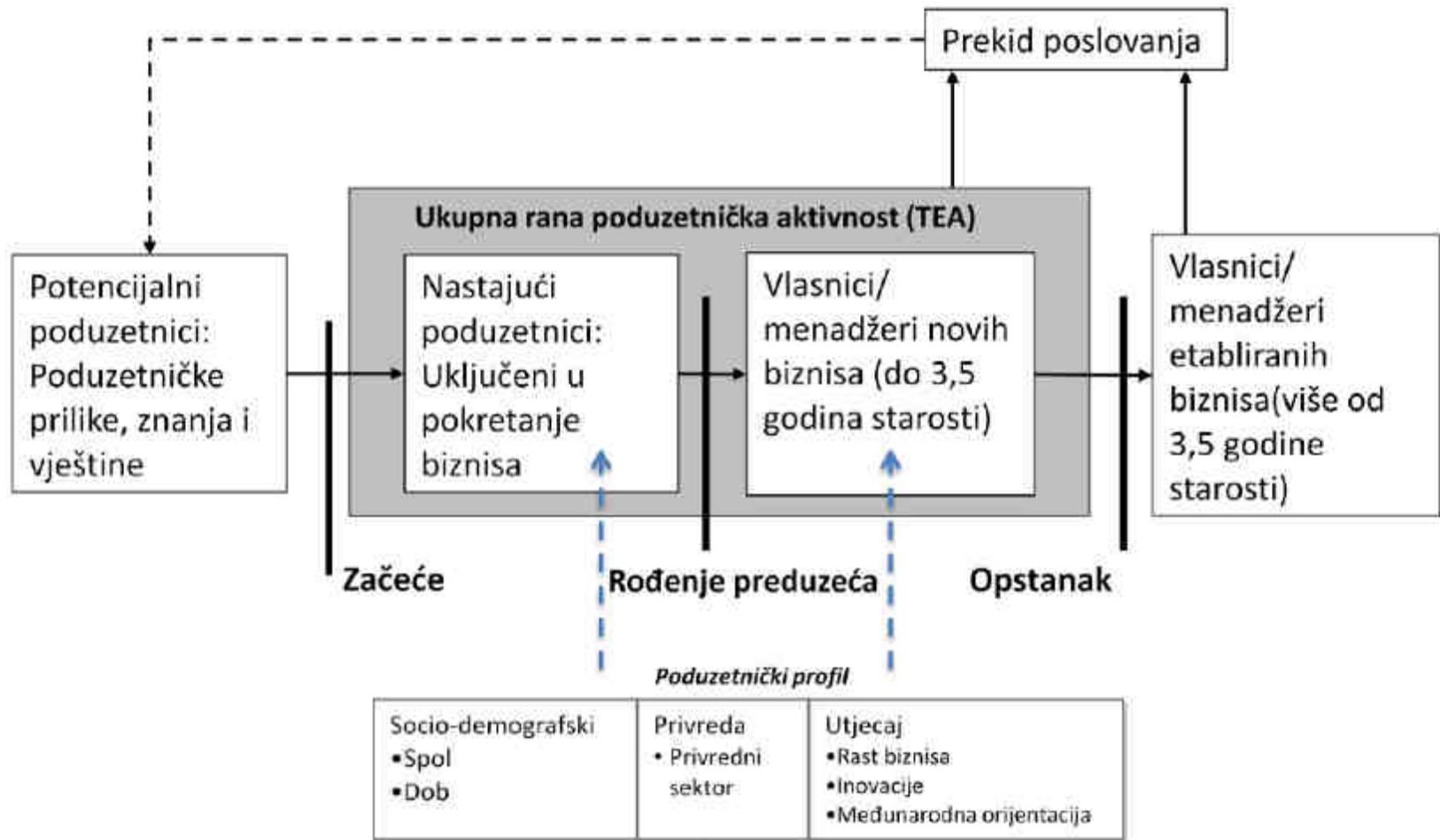
GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM)

PRETPOSTAVKE NA KOJIMA JE BAZIRANO GEM ISTRAŽIVANJE

- **Prvo,** prosperitet zemlje u velikoj mjeri zavisi od dinamičnog poduzetničkog sektora.
- **Drugo,** poduzetnički kapacitet neke zemlje temelji se na pojedincima s sposobnostima i motivacijom za pokretanje poslovanja, koji mogu biti ojačani pozitivnom društvenom percepcijom o poduzetništvu.
- **Treće,** poduzetništvo visokog rasta daje ključan doprinos novom zapošljavanju u zemlji, a nacionalna konkurentnost zavisi od inovativnih i prekograničnih poduzetničkih poduhvata.

GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM)

GEM poduzetnički proces

GLOBALNI MONITOR PODUZETNIŠTVA (GEM)

GEM metodologija – prikupljanje podataka

- Ispitivanje populacije odraslih (APS)
 - 2.000 odraslih osoba starijih od 18 godina
- Intervjuisanje nacionalnih stručnjaka (NES)
 - 36 stručnjaka, od čega najmanje 25% poduzetnika ili vlasnika biznisa
 - Devet uslova poduzetničkog okvira (Finansije; Politike vlada; Programi vlada; Obrazovanje i obuka; Transfer istraživanja i razvoja; Komercijalna infrastruktura; Otvorenost internog tržišta; Fizička infrastruktura; Kulturne i društvene norme)

PPREPORUKA ZA PREGLED WEB PORTALA

čitajte o uspješnima – budite uspješni

<http://www.forbes.com/entrepreneurs/>

Forbes | New Posts | Most Popular | Lists | Video | Search

15 Stocks to BUY for 2015

PONEMON **OPEN SOURCE** COLLABORATION STUDY | **open source** | Download

1.2k | Share | 649 | Tweet | 257 | Share | 2 | reddit | 106 | +1 | 0 | Submit

Entrepreneurs

+ Follow

EUROPE'S TECH CREDENTIALS: BY THE NUMBERS

Europe And Tech: Who's Hot?

Silicon Valley showed the world how powerful and inspiring a strong tech sector can be, to an entrepreneurial culture and a nation's economy. It's no surprise, now, that everyone wants in.

Karsten Strauss, Forbes Staff

What's Germany's Top Tech Hub?

Karsten Strauss, Forbes Staff

Re-Branding A Beloved Parisian Department Store

Amy Gellman, Contributor

Google.org Making Tech For Good A Reality

Esia Chhabra, Contributor

FORBES VIDEO

Waiting for ssl.gstatic.com...

PPREPORUKA ZA PREGLED WEB PORTALA

čitajte o uspješnima – budite uspješni

<http://www.poslovnih.hr/tag/lista-najbogatijih-ljudi-na-svijetu-8711#>

Poslovni dnevnik POSLOVNI UZLET PCZ SPECIJALI EVENTI

VIJESTI | KOMPANIJE | FINANCIJSKA TRŽIŠTA | PODUZETNIK | KOMENTARI | POSLOVNI PARTNERI | TEHNOLOGIJA | AFTER!

lista najbogatijih ljudi na svijetu

Ukupno članaka: 127

KINEZI PREDVODE 11:00 | 31.12.2014.

Najbogatiji ove godine uvećali bogatstvo za 92 mlrd. dolara

Ukupno bogatstvo 400 najbogatijih ljudi na planeti na kraju godine je poraslo na 4100 milijardi dolara.

DIONIČARI BMW-A 11:56 | 3.11.2014.

Oni su najbogatija obitelj u Njemačkoj

Bogatstvo Johanne Quandt i njezinih dvoje djece Stefana Quandta i Susanne Klatten iznosi 31 milijardu eura.

BOGATAŠI 9:59 | 27.10.2014.

5 industrija u kojima najviše zarađuju svjetski milijarderi

Na svijetu je trenutno 2.325 milijardera koji kontroliraju 4 % svjetskog bogatstva.

BOGATJI OD WALL... 22:00 | 17.9.2014.

Skok burzi zaslužan za 155 novih milijardera u svijetu

VIJESTI S NASLOVNICE
Čekaju se ponude aranžera, je li IPO

5,00	55,00	55,00	0,00	15,000	
5,50	217,00	52	216,54	217,00	1,026

PREGLED DNEVNOG TRGOVANJA

PPREPORUKA ZA PREGLED WEB PORTALA

čitajte o uspješnima – budite uspješni

<http://www.luxmagazine.hr/business/top-10-najbogatijih-ljudi-na-svijet>

10 SVJETSKIH NAJUSPJEŠNIJIH DIREKTORICA

Žene na pozicijama direktora su nekada bile prava rijetkost u poslovnom svijetu, u kojem su dominirali muškarci ...

10 USPJEŠNIH I BOGATIH DIREKTORA

Da li postoji nešto privlačnije od zgodnog i uspješnog muškarca?

LISTA NAJBOGATIJIH YOUTUBE-RA

Youtube je jedna od najpopularnijih internet sajtova i najpopularnija video stranica današnjice...

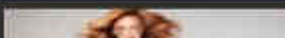
NAJPLAČENIJI GLAZBENICI 2014. GODINE

Ušli smo u 2015. godinu i mnogo pjesama i pjevača krasilo je 2014. godinu...

TOP 10 EKSCENTRIČNIH MILIJUNAŠA

U svakoj društvenoj skupini postoje prizemni individualci, ali naravno, i oni koji vole stvari raditi na svoj jedinstven način...

NAJMOĆNIJA JAVNA OSOBA - BEYONCE

ZEMLJA
ZRAK
VODA

Mercedes-Benz

Gottlieb Daimler i Karl Benz

Prvi automobil kojega je napravio **Carl Benz**

MERCEDES - automobil nosi ime po kćerci austrijskog trgovca, mislioca i strastvenog automobiliste češkog porekla **Emila Jelineka**. Posle spajanje firmi "Daimler" i "Benz" nastala je i marka "Mercedes", slavnija od imena firme.

Kako su nastala imena kompanija?

- **ADIDAS** - skraćenica, potiče od spelovanih slova imena osnivača Adolfa (Adija) Daslera.
- **NIKE** - Nike je bila grčka boginja pobjede.
- **APPLE** - jabuka je bilo omiljeno voće osnivača Stiva Džobsa. Prilikom izmišljanja imena dao je kolegama ultimatum - izmisliti naziv do kraja radnog vremena, tj. do 17 časova. Niko nije ponudio bolje ime od onog koje je on prvobitno predložio.
- **FORD** - po Henriju Fordu (1863- 1947.) koji je 1903. osnovao jednu od najvećih fabrika automobila u svijetu.
- **AUDI** - August Horh osnovao je 1899. fabriku automobila. Posle bankrota nije više smio da koristi marku Horch. Zbog toga je iskoristio latinski prevod njemačke reči "horch" (slušaj!) i tako je nastalo - AUDI.

PREGLED PISMENIH PREDISPITNIH OBAVEZA U OKVIRU PREDMETA PODUZETNIŠTVO U ŠKOLSKOJ 2017/2018. GODINI

R.B R.	Naziv	Rok	Broj bodova	Individualni/ grupni rad
1.	Ja, poduzetnik	23.10.2017.	2	Individualni rad
2.	Najuspješniji poduzetnici	13.11.2017.	2	Individualni rad
3.	Prezentacija slučajeva iz prakse	04.12.2017.	2	Grupni rad
4.	Poduzetnik iz moje okoline	25.12.2017.	2	Individualni rad
5.	Ja, poduzetnik – šta sam naučio na Poduzetništvu	08.01.2018.	2	Individualni rad

UPUTSTVO ZA IZRADU PRVOG PISMENOG RADA

- pismene predispitne obaveze iz predmeta Poduzetništvo-

UNIVERZITET U TUZLI
EKONOMSKI FAKULTET

UPUTSTVO ZA IZRADU PRVOG PISMENOG RADA
- pismene predispitne obaveze iz predmeta Poduzetništvo

Tuzla, oktobar 2017. Godine

PRISTUPNI RAD

Obaveza informacije - Prvi pristupni rad obaveze pismene predispitne obaveze iz predmeta Poduzetništvo izdaje se od oktobra peti paravoli predispitne obaveze studenata a obavezi predmeta Poduzetništvo iz kolovoz 2017./2018. godine. Pismena predispitna obaveza se izdaje iz ukupno 2 boda i obavezuje predispitna predmetu.

Kako izraditi pristupni rad? - Pristupni rad student izdaje u nekoliko prava forme kao je u okviru obaveze Upisno u Poduzetni rad sadrži nekoliko strana, sva rada i prikaz. Čuvanje rada mora sadržavati najmanje 900 a najviše 1.000 riječi. Pristupni rad se izdaje u MS Word formatu, štampa i uvezuje.

Kako i kada predati Pristupni rad? - Izrada, odlatenje i uvezanje Pristupni rad neposredno je dostaviti na predmetu kada je završena pismena obaveza. Rad se predaje odmah nakon završetka prezentacije rada na fazi.

UNIVERZITET U TUZLI
EKONOMSKI FAKULTET
Sedam studij
Školske 197/2018. godina

PRISTUPNI RAD IZ PREDMETA PODUZETNIŠTVO
PRVA PISMENA PREDISPITNA OBAVEZA
„In. poduzetništvo“

Predmetni nastavnik:
Prof. dr. Sabirja Uzunović, redoviti profesor

Student:
Perlem Ilija, 3c 101

Tuzla, oktobar, godina

UPUTSTVO ZA IZRADU PRVOG PISMENOG RADA

- pismene predispitne obaveze iz predmeta Poduzetništvo-

1. UVOD

- *(U ovom dijelu potrebno je napisati svrhu izrade pristupnog rada, kao i osnovne informacije o radu. Uvod ne treba prelaziti 200 riječi. Ovaj tekst izbrisati kada počnete pisati svoj tekst – služi samo kao napomena što, kako i koliko trebate napisati u ovom dijelu rada).*

2. POZADINA

- *(U ovom dijelu potrebno je napisati osnovne informacije o Vama. Koju ste školu završili, da li ste se bavili nekim sportom, hobbijem i sl. Edukacije koje ste pohađali i sl. Ovaj tekst mora korespondirati sa podacima koje ćete navesti u CV-u koji je prilog ovog rada. Ovaj tekst izbrisati kada počnete pisati svoj tekst – služi samo kao napomena što, kako i koliko trebate napisati u ovom dijelu rada. Dužina teksta 200 riječi.)*

UPUTSTVO ZA IZRADU PRVOG PISMENOG RADA

- *pismene predispitne obaveze iz predmeta Poduzetništvo-*

3. PODUZETNIŠTVO I JA

- *(U ovom dijelu potrebno je opisati da li ste sebe ikada zamišljali kao poduzetnika. Ako jeste o čemu se radilo, koja djelatnost i slično, opišite detalje. Ako niste, opišite zašto. Dati odgovor na pitanje da li smatrate da Vam obrazovni sistem pruža dovoljnu podršku u donošenju odluke da postanete poduzetnik. Koje još preduslove smatrate bitnim za postajanje poduzetnikom. Ovaj tekst izbrisati kada počnete pisati svoj tekst – služi samo kao napomena što, kako i koliko trebate napisati u ovom dijelu rada. Dužina teksta 200 riječi.)*

4. JA, PODUZETNIK

- *(Zamislite sebe kao poduzetnika. O kojoj vrsti djelatnosti se radi, koje proizvode/usluge nudite. Koliko je Vaše preduzeće, koliko ima zaposlenih, koja tržišta opslužuje. Šta je to inovativno što nudite kupcima. Kako ste došli na tu poslovnu ideju. Šta Vam je potrebno da realizujete tu ideju (novac, ljudi, vještine...). Ovaj tekst izbrisati kada počnete pisati svoj tekst – služi samo kao napomena što, kako i koliko trebate napisati u ovom dijelu rada. Dužina teksta 400 riječi.)*

UPUTSTVO ZA IZRADU PRVOG PISMENOG RADA

- pismene predispitne obaveze iz predmeta Poduzetništvo-

<http://europass.cedefop.europa.eu/documents/curriculum-vitae/templates-instructions>

PRILOG – EUROPASS CV - Ime i prezime studenta

 Curriculum vitae

LICNE INFORMACIJE

Upišite imenom/ima prezimenom/ima
[Dva do petnaest (15) slova. Izbrišite sve prethodne.]

Upišite nazivom ulice, kućnim brojem, gradom, poštanskim brojem, državom.

Upišite telefonski broj. Upišite broj mobitela

Upišite adrese/elektronska e-pošta

Upišite (ili broj) internetskih stranica

Upišite visom usluge za slanje istovremenih poruka Upišite korisničkim računom/ima e-pošta

Spol: Upišite spol [Datum rođenja: dd/mm/gg] [Državljanstvo: Unesite državljanstvo]

RADNO MJESTONA KOJE SE PRIJAVLJUJETE ZVANJE

Upišite radnim mjestom na koje se prijavljujete / zvanjem / Željanim radnim mjestom / studijem na koji se prijavljujete / osobni profil (izbrišite nepotrebna polja u lijevom stupcu)

RADNO ISKUSTVO

[Svako iskustvo upišite posebnim. Započnite s najnovijim.]

Upišite datumima (od - do)

Upišite radnim mjestom na kojemu radite

Upišite nazivom poslodavca i mjestom (ako je važno, navedite adresu i internetsku stranicu)

Upišite glavni aktivnosti i dužnosti

Djelatnosti i skrb: Upišite tipom djelatnosti i satorom

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

[Svaki obrazovni program upišite posebnim. Započnite s najnovijim.]

Upišite datumima (od - do)

Upišite dodijeljenom kvalifikacijom

Upišite nazivom i mjestom ustanove za obrazovanje ili osposobljavanje (ako je važno, navedite državu)

Upišite popisom glavnih predmeta koje ste odabrali ili stebnih vještina

OSOBNJE VJEŠTINE

[Izbrišite sve prethodne.]

Materinski jezik

Upišite materinski jezik (od komisijama)

ostali jezik

Starije	Čitaje	GOVOR		Pisuje
		Govorna interakcija	Govorna produkcija	
Upišite stepen	Upišite stepen	Upišite stepen	Upišite stepen	Upišite stepen

Zamijentajte jezikom

europass Opening doors to learning and working in Europe

Home | About Europass | **Europass documents** | Europass and you | Le

CV - Templates and Guidelines

Language	CV - Template	CV - Instructions
Italiano (it)	CV - Modello.doc CV - Guida.pdf	CV - Istruzioni.pdf
Německy (sk)	CV - Šablona.doc CV - Šablona.pdf	CV - Uživatelský.pdf
Zešeno (el)	CV - Modelo.doc CV - Modelo.pdf	CV - Istruzioni.pdf
français (fr)	CV - Modèle.doc CV - Modèle.pdf	CV - Instructions.pdf
italiano (it)	CV - Modello.doc CV - Modello.pdf	CV - Istruzioni.pdf
Magyar (hu)	CV - Sablon.doc CV - Sablon.pdf	CV - Utasítás.pdf
kyrkvaenska (mk)	CV - Orisane.doc CV - Orisane.pdf	CV - Istruzioni.pdf
Malti (mt)	CV - Template.doc	CV - Istruzioni.pdf